

Załącznik 3

**Odniesienie się do opinii Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i
Głównego Inspektora Sanitarnego do projektu Prognozy Oddziaływania
na Środowisko projektowanych zmian Planu Strategicznego dla
Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz wyznaczenia obszaru
normy GAEC 2**

**- wraz z informacją w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim
zakresie zostały uwzględnione -**

Zgodnie z art. 54 ust. 1 *Ustawy OOŚ*, projekt zmiany Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz wyznaczenia obszaru normy GAEC 2 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko podlegały opiniowaniu przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Głównego Inspektora Sanitarnego.

1. Dnia 16.12.2025 r. pismem znak: HŚ.NZ.530.44.2025.PS Główny Inspektor Sanitarny przekazał swoją opinię (załącznik 1).

Ustosunkowanie się MRiRW do opinii Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) - MRiRW z zadowoleniem przyjmuje opinię GIS o braku uwag do przedłożonych dokumentów.

2. Dnia 18 grudnia 2025 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (GDOŚ) przekazał swoją opinię (załącznik 2).

Ustosunkowanie się MRiRW do opinii Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska:

2.1 Uwagi formalno-proceduralne dotyczące SOOŚ i kompletność dokumentacji zostały uwzględnione.

W zakresie oceny wpływu na środowisko wszystkich projektowanych zmian PS WPR 2023-2027 MRiRW przekazuje następujące wyjaśnienia:

Zaproponowane w projekcie zmiany PS WPR 2023-2027 rozwiązania w większości będą obowiązywały rolników od 15 marca 2026 r. tj. od pierwszego dnia składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich za 2026 r.

Celem projektowanych zmian jest doprecyzowanie i dostosowanie PS WPR 2023 –2027 do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, jak również do zmieniających na poziomie unijnym przepisów uproszczeniowych regulujących zasady sporządzania planów strategicznych. Konieczność modyfikacji już wdrażanych interwencji w rolnictwie i na obszarach wiejskich wynika z doświadczeń związanych z przeprowadzonymi naborami wniosków oraz z potrzeby ich uelastycznienia w odpowiedzi na postulaty beneficjentów.

Wszystkie proponowane zmiany pozwolą lepiej ukierunkować pomoc na operacje, które w większym stopniu przyczyniają się do realizacji celów poszczególnych interwencji. Wprowadzane modyfikacje mają zatem na celu poprawę efektywności wykorzystania środków finansowych oraz prawidłowości ich udzielania w ramach PS WPR 2023–2027. Wydatki wynikające z zaproponowanych zmian będą ponoszone wyłącznie w ramach środków dostępnych na realizację WPR, planowanych corocznie w ustawach budżetowych.

Wszystkie propozycje zmian PS WPR 2023-2027 były zaopiniowane przez Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Komitet Monitorujący). W skład Komitetu Monitorującego wchodzi przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, organizacji pozarządowych, podmiotów wdrażających, KE oraz partnerów społecznych i gospodarczych (w tym m.in. przedstawiciele: branżowych związków producentów rolnych, izb rolniczych, izb gospodarczych, organizacji działających na rzecz młodych rolników, organizacji pracowników i organizacji pracodawców, organizacji na rzecz rozwoju wsi, organizacji na rzecz promowania włączenia społecznego), a także przedstawiciele organizacji prośrodowiskowych i proekologicznych oraz środowisk naukowych. Wobec tego już na etapie opiniowania zmian przez komitet monitorujący de facto prowadzony jest proces konsultacji publicznych, opiniowania i uzgadniania zmian ze wszystkimi kluczowymi partnerami.

Uchwały Komitetu Monitorującego dotyczące zmian PS WPR 2023-2027 są zamieszczone na stronie internetowej administrowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-27>.

W trakcie opracowywania prognozy oceny oddziaływania na środowisko przeanalizowano wszystkie zmiany pod kątem ich skutków dla środowiska. W wyniku tej analizy ustalono, że w większości są to zmiany wynikające z przepisów pakietu uproszczeniowego przygotowanego przez Komisję Europejską, obejmującego m.in. propozycje zmian rozporządzenia 2021/2115, lub są zmianami dostosowawczymi bądź technicznymi. Zmiany te mają znikomy, praktycznie neutralny wpływ na środowisko, co wynika z ich charakteru i celu.

Wyjątkiem jest zmiana Planu Strategicznego WPR 2023–2027 polegająca na wdrożeniu nowego wsparcia: „Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo”. Nowa interwencja umożliwia rekompensatę utraconych dochodów i poniesionych kosztów wynikających z realizacji wymogów normy GAEC 2 dotyczącej ochrony torfowisk i obszarów podmokłych oraz pozwala na uzyskanie wsparcia przy przekształcaniu gruntów ornych w użytki zielone (**Uchwała nr 122**). **Szczegółowa analiza skutków wprowadzenia tej interwencji, wraz z wyznaczeniem obszarów GAEC 2, została zawarta w projekcie prognozy oddziaływania na środowisko.**

W zakresie pozostałych zmian PS WPR 2023-2027 po ich przeanalizowaniu uznano, że nie jest konieczne ich szczegółowe ujęcie w Prognozie oceny oddziaływania na środowisko, bo nie spowodują one znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, zwłaszcza że zmiany te stanowią niewielką modyfikację przyjętego już dokumentu PS WPR 2023-2027. Niemniej jednak zgodnie z uwagą GDOŚ zostały one włączone do Prognozy oceny oddziaływania na środowisko.

Informacje o tych zmianach wraz z ich oceną znajdują się także poniżej:

1) Zmiany w zakresie wskaźnika TUZ oraz definicji TUZ w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Uchwała nr 121).

Istotą zmiany zaproponowanej przez KE i przyjętą przez Radę UE jest zmiana w zakresie współczynnika trwałych użytków zielonych (TUZ) dotyczy wprowadzenia bardziej elastycznego zapisu w ramach normy GAEC 1 (Utrzymywanie TUZ w oparciu o udział powierzchni TUZ w powierzchni użytków rolnych na poziomie krajowym). Zmiana polega na zwiększeniu z 5 do 10% poziomu, o jaki wskaźnik TUZ w danym roku może się różnić od wskaźnika referencyjnego (2018), zgodnie z załącznikiem nr III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115.

Zmiana ta jest jednakowa dla wszystkich Państw Członkowskich i wynika wprost z przepisów UE. Jest więc zmianą dostosowawczą.

Zmiana w zakresie definicji TUZ polega na wydłużeniu z 5 do 7 lat okresu, po którym następuje przekształcenie gruntu ornego wykorzystywanego do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych w TUZ. Zmiana ta jest możliwa w wyniku uproszczenia przepisów UE.

Powyższa zmiana zwiększa elastyczność zarządzania użytkami zielonymi przez rolników, w szczególności w gospodarstwach maksymalnie wykorzystujących trawę w żywieniu zwierząt. Zmiana ta może przyczynić się do zmniejszenia presji na wykonywanie orki wyłącznie w celu wysiania innych roślin, np. zbóż, kukurydzy czy roślin okopowych, jedynie po to, aby zapobiec zakwalifikowaniu danego gruntu jako TUZ. Rozwiązanie to zatem może sprzyjać zarówno ochronie gleby, jak i poprawie stosunków wodnych poprzez racjonalne gospodarowanie gruntami, a także wzmacniać potencjał sekwestracji węgla oraz wspierać hodowców zwierząt trawożernych. Zapewnia także większą elastyczność i lepsze dostosowanie regulacji do praktyki rolniczej w Polsce. Wydłużony okres kwalifikacji pozwala rolnikom podejmować działania z jednej strony zgodnie z potrzebami produkcyjnymi, a z drugiej – sprzyjające poprawie struktury gleby i wzmacnianiu roślinności. Dzięki temu możliwe jest tworzenie bardziej stabilnych i odpornych na zmiany klimatu użytków zielonych (np. sześcioletnich użytków przemiennych), które również poprawiają retencję wodną oraz ograniczają procesy erozji. Jednocześnie zmiana ta nie uniemożliwia rolnikom podjęcia decyzji o przekształceniu danego gruntu w celu utworzenia nowego trwałego użytku zielonego. Projektowane przepisy nie wpłyną również na powierzchnię tzw. TUZ cennych, wobec których obowiązuje zakaz przekształcania i zaorywania (w ramach warunkowości). Ewentualne grunty orne przekwalifikowane na TUZ na podstawie definicji (obecnej lub zmienionej) nie mogą zostać zaliczone do tej kategorii. Proponowana zmiana definicji TUZ nie stwarza ryzyka pogorszenia stanu siedlisk na terenach rolniczych. Wydłużenie okresu, po którym grunty orne obsiewane trawami lub innymi zielnymi roślinami pastewnymi zostają przekwalifikowane na TUZ z 5 do 7 lat stanowi rozwiązanie korzystne również z perspektywy środowiskowej.

Podsumowując, są to zmiany dostosowawcze, które wynikają z przepisów pakietu uproszczeniowego przygotowanego przez KE, zawierającego propozycje zmian m.in. rozporządzenia 2021/2115 (Omnibus). Wprowadzenie ich w życie nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

2) Zmiany w ekoschemacie Dobrostan zwierząt Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Uchwała nr 123).

Zmiany w tym ekoschemacie dotyczą rozszerzenia praktyk polegających na utrzymywaniu zwierząt (bydła mięsnego, świń i drobiu rzeźnego) zgodnie z wymogami systemu QMP (Quality Meat Program)/ QAFP (Quality Assurance for Food Products) o inne systemy jakości (w tym system rolnictwa ekologicznego), które obejmują swoim zakresem element ograniczenia wykorzystania antybiotyków w produkcji zwierzęcej. Rolnictwo ekologiczne to metoda produkcji łącząca praktyki najkorzystniejsze dla środowiska, w której stosowane są wysokie standardy dotyczące dobrostanu zwierząt, w tym między innymi dotyczące ograniczania stosowania antybiotyków w produkcji zwierzęcej. Dlatego ważny jest ciągły rozwój rolnictwa ekologicznego, również poprzez wsparcie w ramach ekoschematu Dobrostan zwierząt. W przepisach krajowych zostanie określone, które systemy jakości obejmują wymóg ograniczania stosowania antybiotyków i będą mogły wnioskować o tę praktykę. Rozszerzenie możliwości wnioskowania o tę praktykę także przez inne systemy jakości, w których rolnicy ograniczają antybiotyki w produkcji zwierzęcej przyczyni się do przeciwdziałania nasilającemu się zarówno wśród zwierząt, jak i wśród ludzi zjawisku oporności na przeciwdrobnoustrojowe produkty lecznicze, w tym na antybiotyki. Poza ww. zmianą zaproponowano także aktualizację maksymalnych planowanych kwot jednostkowych płatności w ramach interwencji. Takie rozwiązanie pozwoli, w miarę dostępności środków, na podniesienie stawek płatności wypłacanych rolnikom.

Rozszerzenie ekoschematu o systemy jakości ograniczające stosowanie antybiotyków jest neutralne środowiskowo, ponieważ nie powoduje dodatkowej presji na zasoby naturalne ani negatywnych efektów ekologicznych, a wręcz wspiera praktyki korzystne dla środowiska w zrównoważonej hodowli zwierząt.

Wprowadzenie powyższych zmian nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

3) Zmiana w Interwencji I.14.3. Doskonalenie zawodowe kadr doradczych moduł 4 Mentoring dla młodych doradców rolniczych Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Uchwała nr 124).

W opisie interwencji określona została zaktualizowana wysokość płatności ryczałtowej za realizację rocznego programu mentoringowego dla 1 ostatecznego odbiorcy (doradcy rolniczego zatrudnionego w publicznym lub w prywatnym podmiocie doradczym), przy czym jednocześnie w Planie

wskazane zostało, że wysokość tej płatności może być aktualizowana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w kolejnych latach wdrażania PS WPR 2023-2027. W celu zapewnienia kompleksowego przygotowania młodych doradców, program mentoringowy obejmuje co najmniej 47 godzin wspólnej pracy mentora i mentiego, w tym co najmniej: 10 spotkań, 5 wyjazdów do co najmniej 3 różnych gospodarstw, sporządzenie dokumentacji dla gospodarstwa rolnego, związanej z jego rozwojem lub ubieganiem się o środki finansowe, zorganizowanie pokazu lub demonstracji oraz szkolenia, a także napisanie i opublikowanie co najmniej 3 artykułów fachowych. Wysokość płatności ryczałtowej za realizację rocznego programu mentoringowego zostanie dostosowana do aktualnego zakresu programu mentoringowego i poziomu kosztów związanych z jego realizacją, co umożliwi młodemu doradcy nabycie praktycznych, różnorodnych umiejętności metodycznych i ułatwi wykonywanie przez niego zawodu doradcy rolniczego.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

4) Zmiana w interwencji I.13.1. LEADER / Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Uchwała nr 125).

Zmiany mają na celu uproszczenie opisu zakresu wsparcia w ramach interwencji oraz umożliwienie lokalnym grupom działania realizacji międzynarodowych projektów partnerskich. Wprowadzone zmiany polegają na połączeniu zakresu wsparcia poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności oraz poprawie dostępu do małej infrastruktury publicznej (dotychczasowy zakres 4 i 6). Rezygnacja z dotychczasowego zakresu 4 i jednocześnie pozostawienie zakresu 6 w niezmiennym brzmieniu (po zmianie numeracji zakres 5: poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej) ma na celu usunięcie licznych wątpliwości, do którego zakresu przypisać konkretne operacje. Zmiana ma charakter formalny, gdyż możliwość dofinansowania realizacji operacji, które dotychczasowo wpisywały się w zakres 4 pozostaje bez zmian. Połączenie tych dwóch zakresów powoduje, że zakres podmiotowy oraz przedmiotowy nie ulega zmianie, pozwala to tylko zrobić bardziej kompleksowe operacje, które będą miały w swoim zakresie elementy dostępu zarówno do usług, jak i małej infrastruktury.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

5) Zmiany podejścia w zakresie weryfikacji aktywności rolniczej (zmiana definicji rolnika aktywnego zawodowo) – Uchwała nr 132 oraz nr 134 (zmiana).

Zgodnie z planowanymi rozwiązaniami weryfikacja aktywności rolniczej będzie odbywać się na podstawie minimalnych kosztów ponoszonych na działalność rolniczą lub przychodów z działalności rolniczej, przy czym rolnik będzie miał możliwość wyboru sposobu udowodnienia prowadzenia tej działalności. Jednocześnie proponuje się ustalić listę kryteriów, które pozwolą automatycznie uznać rolnika za aktywnego zawodowo, które są możliwe do sprawdzenia z urzędu, tj. bez konieczności angażowania wnioskodawców. Celem proponowanej zmiany jest lepsze ukierunkowanie wsparcia na osoby, które faktycznie prowadzą działalność rolniczą (również na niewielką skalę, na własne potrzeby czy w niepełnym wymiarze).

Zaproponowane rozwiązania są możliwe do spełnienia nie tylko przez rolników prowadzących produkcję (uprawę/chów zwierząt), ale również przez rolników prowadzących działalność rolniczą wyłącznie w minimalnym zakresie (utrzymujących użytki rolne w odpowiedniej kulturze). Ponadto, w związku z planowanym terminem wejścia w życie nowych rozwiązań, tj. 15 marca 2026 r. (pierwszy dzień naboru wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich), proponuje się wprowadzenie rozwiązania przejściowego dla małych gospodarstw (tylko na jeden rok), które pozwoli tym gospodarstwom na przygotowanie i dostosowanie się do tych rozwiązań. W tym celu, w 2026 r., proponuje się za rolników aktywnych zawodowo automatycznie uznać tych rolników, którym w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku przyznano płatności bezpośrednie w wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych kwoty 1 125 EUR, która odpowiada limitowi płatności na gospodarstwo (tj. gospodarstwa do 5 ha) w ramach płatności dla małych gospodarstw. Oczekuje się, że nowe rozwiązania zagwarantują rolnikom stabilność związaną z planowaniem produkcji. Jednocześnie lepsze ukierunkowanie wsparcia w ramach WPR na podmioty prowadzące działalność rolniczą przyczyni się do większej efektywności wykorzystania tych funduszy i wpłynie stymulująco na rozwój gospodarstw rolnych. Proponowane uzupełniające zmiany przyczynią się do jednoznacznego ustalania statusu rolnika aktywnego zawodowo. W efekcie projektowane zmiany uprością system, zwiększą jego czytelność oraz ograniczą ryzyko błędów w ustalaniu statusu rolnika aktywnego zawodowo, zapewniając kierowanie wsparcia do osób faktycznie prowadzących działalność rolniczą.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

6) Zmiana o charakterze porządkującym w opisie normy GAEC 7 (Uchwała nr 131).

Zmiana polega na dostosowaniu do zapisów procedowanej obecnie zmiany rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2115. Ma ona jedynie charakter porządkujący, ponieważ gospodarstwa ekologiczne, w odniesieniu do swoich ekologicznych jednostek produkcyjnych lub jednostek produkcyjnych w okresie konwersji, zdefiniowanych w art. 3 pkt 10 lub 11 rozporządzenia (UE) 2018/848, na mocy zmienionego art. 13 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/2115, będą uznawane za spełniające normy warunkowości GAEC 1, 3, 4, 5, 6 i 7. W obowiązującej wersji rozporządzenia (UE) 2021/2115, w załączniku nr III znajduje się przypis informujący, że gospodarstwa, w których prowadzona jest produkcja ekologiczna zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 2018/848, potwierdzona certyfikatem, uznaje się za spełniające normę GAEC 7. Dlatego też informacja taka została zawarta w opisie normy GAEC 7 w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR).

Niemniej jednak, w procedowanej zmianie rozporządzenia (UE) 2021/2115, przypis ten został usunięty. Wynika to z faktu, że Komisja Europejska, w oparciu o dotychczasowe doświadczenia oraz mając na uwadze fakt, że rolnicy gospodarujący w systemie rolnictwa ekologicznego realizują już cele wybranych norm, podjęła korzystną dla rolnictwa ekologicznego decyzję, aby rolników tych uznawać za spełniających normy warunkowości GAEC 1, 3, 4, 5, 6 oraz 7.

Kwestia ta została uregulowana w art. 1 pkt 5 (dot. zmiany art. 13 ust. 1) procedowanej obecnie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2115. Tym samym, w celu dostosowania do zapisów procedowanej obecnie zmiany rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2115, zasadnym jest również usunięcie informacji, że gospodarstwa, w których prowadzona jest produkcja ekologiczna zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 2018/848, potwierdzona certyfikatem, uznaje się za spełniające normę GAEC 7 z opisu tej normy w PS WPR.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

7) Zmiany w rozdziale 2 i 5 PS WPR oraz wprowadzenie nowej interwencji I.7.7. Usługi doradcze i pomoc techniczna w sektorze owoców i warzyw (Uchwała nr 129).

Interwencja ma na celu rozwój kompetencji i wiedzy organizacji producentów oraz jej członków w zakresie kluczowych zagadnień branżowych. Po

przeanalizowaniu potrzeb organizacji producentów owoców i warzyw przygotowano propozycję dodania nowej interwencji do PS WPR - usługi doradcze i pomoc techniczna (1.7.7). Nowa interwencja będzie powiązana z szeregiem celów sektorowych stawianych organizacjom producentów, tj. w szczególności w zakresie celów środowiskowych i ochrony klimatu, planowania i organizacji produkcji, koncentracji podaży i wprowadzania do obrotu produktów OP, promowania spożycia, promocji i marketingu produktów, poprawy warunków zatrudnienia i przestrzegania prawa pracy. Ich zadaniem jest również wzmocnienie oddziaływania już realizowanych przez OP interwencji. Interwencja przyczyni się do rozwoju umiejętności i wiedzy organizacji producentów i jej członków w zakresie konkretnych zagadnień. Wdrażanie usług doradczych i pomocy technicznej ma na celu promocję zrównoważonej produkcji, jej optymalizację poprzez stosowanie zrównoważonych technik zwalczania organizmów szkodliwych oraz środków ochrony roślin oraz łagodzenie i adaptowanie się do zmian klimatu.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

8) Wprowadzenie nowej interwencji 1.7.8. Szkolenia, coaching i wymiana najlepszych praktyk w sektorze owoców i warzyw) - Uchwała nr 130.

Interwencja ma na celu podniesienie kompetencji organizacji producentów oraz ich członków poprzez wdrażanie szkoleń, w tym coachingu oraz wymianę najlepszych praktyk. Po przeanalizowaniu potrzeb organizacji producentów owoców i warzyw przygotowano propozycję dodania nowej interwencji do PS WPR - szkolenia, w tym coaching i wymiana najlepszych praktyk (1.7.8). Nowa interwencja będzie powiązana z szeregiem celów sektorowych stawianych organizacjom producentów, tj. w szczególności w zakresie celów środowiskowych i ochrony klimatu, planowania i organizacji produkcji, koncentracji podaży i wprowadzania do obrotu produktów OP, promowania spożycia, promocji i marketingu produktów, poprawy warunków zatrudnienia i przestrzegania prawa pracy. Ich zadaniem jest również wzmocnienie oddziaływania już realizowanych przez OP interwencji. Wdrażanie szkoleń, w tym coachingu i wymiana najlepszych praktyk ma na celu rozwój umiejętności i wiedzy organizacji producentów i jej członków w zakresie konkretnych zagadnień, m.in. promocji zrównoważonej produkcji, jej optymalizacji poprzez stosowanie zrównoważonych technik zwalczania organizmów szkodliwych oraz środków ochrony roślin, czy także łagodzenia i adaptowania się do zmian klimatu.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

9) Zmiany w rozdziale 5.3 dotyczące interwencji I 11. Premie dla młodych rolników (Uchwała nr 133).

Zmiana ma na celu przyciągnięcie i utrzymanie młodych rolników angażujących się w produkcję zwierzęcą poprzez stworzenie bardziej atrakcyjnych warunków wsparcia finansowego oraz zachęt do rozpoczęcia i kontynuowania działalności w tym sektorze. Ze względu na rosnące zainteresowanie rolników rozwojem sektora roślinnego, przy jednoczesnym spadku aktywności inwestycyjnej w sektorze zwierzęcym oraz w związku ze spadkiem liczby producentów w wieku do 40 lat utrzymujących zwierzęta (bydło i trzodę chlewną) należy wzmocnić realizację celu dot. przyciągania i utrzymania młodych rolników angażujących się w produkcję zwierzęcą. Polskie gospodarstwa zwierzęce mają niską wartość aktywów – zarówno w budynkach, jak i w stadach podstawowych. W Polsce rolnicy specjalizujący się w produkcji zwierzęcej nie tylko inwestują mało, ale wręcz nie nadążają z odtworzeniem majątku (budynków, stad podstawowych itp.). Młodzi rolnicy jako grupa bardziej otwarta na innowacje powinni być wspierani w zakresie inwestycji w technologie odciążające pracę fizyczną. Dlatego powinna być zwiększana wartość środków trwałych w ich gospodarstwach. W tym celu proponuje się zwiększenie (o 100 tys. zł) wartości premii dla młodych rolników podejmujących produkcję zwierzęcą. Premia dla tych młodych rolników powinna wynosić ok. 70 tys. euro (czyli 300 000 zł). Wysokość jednostkowych kwot wsparcia ustalono, biorąc pod uwagę m.in. kwotę pomocy dla młodych rolników w analogicznym instrumencie wsparcia w PROW 2014-2020, średnią wartość inwestycji zrealizowanych przez młodych rolników w instrumencie „Modernizacja gospodarstw rolnych” PROW 2014-2020 oraz wzrost kosztów prowadzenia działalności rolniczej. W 2025 r. wprowadzono wyższą kwotę pomocy w odniesieniu do produkcji zwierzęcej. Wysokość jednostkowych kwot wsparcia ustalono jako średnią wielkość pomocy przypadającą na beneficjenta, przy uwzględnieniu szacowanej relacji między liczbą beneficjentów, którzy otrzymają pomoc w wyższej kwocie i tymi, którzy otrzymają premię w dotychczasowej wysokości.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

Podsumowując, powyższej opisanie propozycje zmian PS WPR 2023-2027 ze względu na swój charakter (często stanowią jedynie uzupełnienie i doprecyzowanie treści opisów interwencji) mają neutralny wpływ na

środowisko naturalne. Projektowane zmiany nie kolidują z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach. Nie wskazują na istnienie prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, ani na istnienie prawdopodobieństwa wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych, jak również ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Projektowane zmiany nie mają wpływu na obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwych na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu. Nie oddziałują także na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

Poza powyższymi wyjaśnieniami Prognoza oddziaływania na środowisko została uzupełniona:

- w taki sposób, aby stanowiła samodzielny, kompletny dokument, bez nadmiernych odwołań do wcześniejszych prognoz;
- o diagnozę stanu środowiska, ocenę oddziaływań, wnioski oraz rekomendacje;
- o propozycję monitoringu skutków środowiskowych wdrażania zmian PS WPR, zgodnie z wymogami ustawy OOŚ.

2.2 Uwagi w zakresie kryterium wyznaczania gruntów objętych normą GAEC 2 tj. braku oceny skutków zmiany kryterium (30% → 40% MO) zostały uwzględnione.

Prognoza oddziaływania na środowisko została uzupełniona o szczegółową ocenę skutków środowiskowych zmiany kryterium wyznaczania gruntów objętych normą GAEC 2, w tym ocenę konsekwencji przestrzennego ograniczenia stosowania normy.

Ponadto dokumentacja została rozszerzona o:

- informacje nt. danych przestrzennych w tym m.in. rozmieszczenia gleb organicznych i terenów podmokłych obszarów GAEC 2 w wariantach 30% i 40 cm oraz 40% i 40cm;

- zestawienie powierzchni gruntów GAEC 2 w formach ochrony przyrody w zasięgu obszarów Natura 2000, na których występują siedliska przyrodnicze i siedliska gatunków;
- ogólną analizę potencjalnych oddziaływań na cele ochrony obszarów Natura 2000;
- rekomendację w zakresie konieczności zapewnienia braku sprzeczności realizowanych interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych z działaniami ochronnymi ustanowionymi w planach zadań ochronnych na obszarach Natura 2000 pokrywających się z obszarami GAEC 2;
- rekomendację w zakresie sformułowania szczegółowych zaleceń w zakresie wdrażania planowanych interwencji związanych z użytkowaniem na obszarach GAEC 2 m.in. w zakresie określenia składu materiału siewnego stosowanego przy podsiewie.

2.3 Uwaga w zakresie uzupełnienia informacji nt. sposobu gospodarowania w ramach GAEC 2 i interwencji I.8.12 - dopuszczenie płytkiej uprawy gleby została uwzględniona.

W zakresie analizy skuteczności i znaczenia środowiskowego dopuszczenia płytkiej uprawy gleby na wstępie informujemy, że w celu wyznaczenia obszarów do objęcia normą GAEC 2, tj. gleb bogatych w węgiel i obszarów podmokłych, wzięto pod uwagę m.in. przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. oraz wytyczne DG ARGI KE: Working Document Conditionality: Fact Sheets Gaec (Annex III of “Strategic Cap Plans” Regulation – GAEC 2: “Protection of wetland and peatland - Protection of carbon-rich soils”), zgodnie z którymi wymogi ustanowione dla obszarów normy GAEC 2 powinny umożliwiać rolnikom prowadzenie działalności rolniczej odpowiedniej do zakwalifikowania tych gruntów jako użytków rolnych.

Wymogi dla gruntów ornych znajdujących się w granicach zasięgu normy GAEC 2 obejmują zakaz orania, z wyłączeniem możliwości płytkiej uprawy gleby do głębokości 15 cm, zakaz wydobywania torfu oraz zakaz budowy i odnowy rowów i instalacji drenujących do odwadniania lub odprowadzania wody z terenu. W odniesieniu do TUZ wymogi obejmują zakaz przekształcania i orania, z wyłączeniem możliwości wykonania zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby i podsiewu nie częściej niż raz na 4 lata,

zakaz budowy nowych rowów i odnowy istniejących instalacji drenujących do odwadniania lub odprowadzania wody z terenu, zakaz wydobywania torfu.

Wymogi UE i wytyczne UE w zakresie TUZ dopuszczają wykonanie zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby i podsiewu nie częściej jednak niż raz na 4 lata. Technika ta jest stosowana głównie w celu zachowania struktury gleby, ograniczenia erozji i zwiększenia zawartości materii organicznej. Służy ona renowacji i właściwej pielęgnacji TUZ, co jest szczególnie istotne mając na uwadze konsekwencje zaprzestania użytkowania TUZ, które z punktu widzenia przyrodniczego są bardzo negatywne z uwagi na utratę bioróżnorodności w wyniku naturalnej sukcesji i np. zakrzaczenia tych obszarów. Wykonanie zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby (i podsiewu) nie częściej niż raz na 4 lata ma zapewnić właściwą pielęgnację TUZ - pozwala na utrzymanie TUZ we właściwym stanie, zapobiega sukcesji oraz wkraczaniu gatunków niepożądanych bądź inwazyjnych (w tym eliminację niechcianej/niepożądananej roślinności) oraz uzupełnienia uszkodzonej darni.

Tego typu zabieg jest zgodny z ww. wytycznymi UE, w których wskazano, że: „państwa członkowskie powinny określić praktyki gospodarowania gruntami, które zapobiegają uwalnianiu dwutlenku węgla, takie jak płytka orka, zakaz przekształcania terenów podmokłych i torfowisk, zakaz osuszania lub wypalania i wydobywania torfowisk. W każdym przypadku wymóg lub wymogi ustanowione w odniesieniu do normy GAEC 2 powinny umożliwiać rolnikom prowadzenie działalności rolniczej odpowiedniej do zakwalifikowania gruntów jako użytków rolnych (...)”.

Płytka uprawa gleby (na głębokości 15 cm) wraz z podsiewem pozwala również na ograniczenie erozji, w tym wietrznej. W celu minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko przyrodnicze (naruszenie wierzchniej warstwy gleby) dopuszczono wykonywanie ww. zabiegów nie częściej niż raz na 4 lata. Wykonywanie zabiegów z podaną częstotliwością zapobiega zarastaniu łąk i pastwisk, wkraczaniu gatunków niepożądanych, w tym inwazyjnych, pozwala na utrzymanie zadarnienia minimalizującego erozję wietrzną. Podsiew wykonywany w sposób nieinwazyjny, bez niszczenia darni, ma na celu zachowanie składu gatunkowego runi i pozwala utrzymać produkcję rolną.

Zgodnie z wytycznymi UE „(...) państwa członkowskie powinny określić praktyki gospodarowania gruntami, które zapobiegają uwalnianiu dwutlenku węgla, takie jak płytka orka, zakaz przekształcania terenów podmokłych i torfowisk, zakaz osuszania lub wypalania i wydobywania torfu. W każdym

przypadku wymóg lub wymogi ustanowione w odniesieniu do normy GAEC 2 powinny umożliwiać rolnikom prowadzenie działalności rolniczej odpowiedniej do zakwalifikowania gruntów jako użytków rolnych”. Jednocześnie należy podkreślić, że całkowite zaprzestanie użytkowania TUZ prowadzi do uruchomienia niekorzystnych procesów skutkujących zmniejszeniem różnorodności biologicznej (np. w efekcie spontanicznej sukcesji wtórnej).

Jeśli chodzi o grunty orne objęte normą GAEC 2 należy zauważyć, że są to obszary już przekształcone zarówno pod względem gleby, jak i szaty roślinnej oraz fauny. Powstrzymanie się od orania na tych obszarach, z możliwością płytkiej uprawy do 15 cm, może jednak pozytywnie wpłynąć na niektóre elementy środowiska, zwłaszcza mikroorganizmy glebowe. Z uwagi, że do tej pory grunt ten był użytkowany jako orny ograniczenie orania z możliwością utrzymania jedynie płytkiej uprawy nie wpłynie na bioróżnorodność siedliskową i gatunkową roślin, ponieważ na tych gruntach już obecnie dominują uprawy zbóż, roślin pastewnych, okopowych i oleistych – często monokultury ubogie w gatunki dzikie. Płytka uprawa może ułatwić rozwój niektórych chwastów (np. komosa, perz, ostrożeń), które są istotnym elementem ekosystemu i źródłem pokarmu dla ptaków.

Podsumowując zmianom użytkowania gleb organicznych z TUZ na grunty orne będzie zapobiegać wymóg GAEC 2 obejmujący zakaz przekształcania TUZ. Z kolei przestrzeganie wymogów GAEC 2 uwzględniających zakaz zaorywania TUZ z dopuszczeniem płytkiej uprawy gleby oraz zakaz orania gruntów ornych, z wyłączeniem możliwości płytkiej uprawy gleby do głębokości 15 cm przyczyni się do ograniczenia napowietrzania wierzchniej warstwy gleby, a tym samym procesu mineralizacji materii organicznej w glebach organicznych użytkowanych rolniczo.

W Prognozie oddziaływania na środowisko ujęto ww. informacje, w tym m.in. w zakresie analizy skuteczności i znaczenia środowiskowego dopuszczenia płytkiej uprawy gleby w kontekście: ochrony gleb organicznych, ograniczania emisji węgla, ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków. Dodatkowo doprecyzowano pojęcie płytkiej uprawy gleby, określono dopuszczalne działania i ich zakres, wprowadzono rekomendacje związane z użytkowaniem na obszarach GAEC 2 (m.in. w zakresie określenia składu materiału siewnego stosowanego przy podsiewie), uzupełniono ocenę wpływu–zobowiązań na stosunki wodne i stan gleb organicznych.

Odnosząc się do wyjaśnienia relacji przyjętych rozwiązań do zapisów PS WPR 2023–2027 oraz wcześniejszych uchwał Komitetu Monitorującego, informujemy, że zakaz wykonywania orki był niezmiennie zawarty we

wszystkich procedowanych uchwałach. Jednocześnie kluczowe znaczenie ma prawidłowe zdefiniowanie pojęcia „orka”.

Zgodnie z utrwaloną definicją agronomiczną, orka jest zabiegiem polegającym na mechanicznym odwracaniu warstwy ornej gleby, wykonywanym co do zasady na głębokość przekraczającą 15 cm, najczęściej w zakresie 20–30 cm. Zabieg ten prowadzi do istotnej ingerencji w strukturę profilu glebowego.

Czym innym jest natomiast płytka uprawa gleby, która – zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej – jest dopuszczona i obejmuje spulchnienie warstwy powierzchniowej i bez ingerencji w głębsze warstwy gleby. Płytka uprawa umożliwia m.in. wysiew traw (celem np. przekształcenia gruntu ornego na TUZ) oraz wykonanie niezbędnych zabiegów agrotechnicznych związanych z przygotowaniem gleby, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości struktury profilu glebowego.

Biorąc pod uwagę powyższe, w wyniku negocjacji z Komisją Europejską doprecyzowano możliwość stosowania płytkiej uprawy gleby, przy jednoczesnym utrzymaniu zakazu wykonywania orki. Zmiana przyjętych zapisów uchwał w tym zakresie była możliwa na podstawie jednego z przepisów początkowych uchwał, zgodnie z którym Komitet Monitorujący przyjmuje, że postanowienia uchwał mogą ulec zmianie w wyniku negocjacji z Komisją Europejską.

2.4. Uwaga w zakresie relacji interwencji I.8.12 do ochrony cennych siedlisk i interwencji I.8.1 oraz I.8.2 oraz ryzyka zastępowania interwencji przyrodniczych została uwzględniona.

W prognozie wprowadzono rekomendacje - rozwiązania minimalizujące ryzyko zastępowania interwencji I.8.1 i I.8.2 interwencją I.8.12 na obszarach cennych przyrodniczo, w tym:

- doprecyzowanie zasad kwalifikowalności,
- wzmocnienie mechanizmów preferujących interwencje dedykowane ochronie siedlisk i gatunków.

W zakresie analizy zgodności działań przewidzianych w ramach GAEC 2 i interwencji I.8.12 z planami zadań ochronnych i planami ochrony obszarów Natura 2000 zarekomendowano, aby wymogi interwencji I.8.12 nie mogły być sprzeczne z planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, a jeśli takich planów nie ma to powinny zostać pilnie ustanowione.

2.5. Uwagi dotyczące jakości oceny oddziaływań - Prognoza została uzupełniona i skorygowana w zakresie:

- jednoznacznego identyfikowania oddziaływań znaczących,
- spójności pomiędzy opisem oddziaływań a macierzą oceny,
- doprecyzowania wniosków końcowych oraz uzasadnienia braku konieczności stosowania środków kompensacyjnych.

Podsumowując

Zgłoszone przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska uwagi zostały uwzględnione. Dokumentacja została uzupełniona, doprecyzowana i dostosowana do wymogów proceduralnych oraz merytorycznych, w sposób zapewniający zgodność z ustawą o OOS (całość dokumentacji dostępna jest na stronie MRiRW¹).

¹ <https://www.gov.pl/web/wprpo2020/konsultacje-spoeczne-w-ramach-strategicznej-oceny-oddziaływania-na-srodowisko-dla-projektowanych-zmian-w-planie-strategicznym-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-2027-projekt-zmian-ps-wpr-2023-2027>